# VİKRAMA VE URVAŞĪ

# विक्रमोर्वशीयं

# (VİKRAMORVAŞĪYAṂ)

**कालिदास**

**KĀLİDĀSA**

Sanskrit Aslından İngilizcesiyle Karşılaştırarak Tercüme Eden

**H. Derya CAN**

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1819
EDEBÎ ESERLER: 927

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-256-6

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

**Özgün Adı:** विक्रमोर्वशीयं

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

**Dizi Editörü:** Göktürk Ömer Çakır

**Kitap Editörü:** F. Jale Gül Çoruk

**Son Okuma:** Sümeyye Özdemir

**Kapak Tasarımı:** Ötüken

**Dizgi-Tertip:** Mahmut Doğan

**Baskı ve Cilt:** İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2022

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

**Kālidāsa (MS 4. yüzyıl):** Klasik Sanskrit edebiyatının en önemli temsilcilerinden biri olarak anılan Kālidāsa'nın, Hindistan'ın Altın Çağı olan Gupta İmparatorluğu döneminde yaşamış olduğu düşünülmektedir. Hayatı hakkındaki bilgilerimiz ise oldukça sınırlıdır. Kālidāsa, Klasik Sanskrit edebiyatı geleneğinde, Kāvya Sanatı olarak adlandırılan ve eserleri bu edebî geleneğin en iyi örnekleri arasında gösterilen şair-dram yazarlarından biridir. Eserlerindeki edebî üslup ve derinlik, onun Kāvya Sanatı'nın en iyi temsilcisi olarak anılmasına neden olmuştur. Edebiyat tarihinde kendisine, yaklaşık kırk farklı eser atfedilmiş olsa da otoriteler bunlardan sadece yedisinin doğrudan Kālidāsa'ya ait olduğunu ileri sürmektedir. Bu eserlerin üçü dram, dördü ise şiir formundadır. Şiir formundaki eserleri: *Raghuvamşa, Kumārasambhava, Meghadūta ve Ritusamhāra*; dram türündeki eserleri ise: *Şakuntala, Vikramorvaşī, Mālivikāgnimitra*'dır. Kālidāsa'ya "Hint'in Shakespeare'i" yakıştırması yapılmaktadır. Mary Summer bir röportajında, *"Britanya Sezarların boyunduruğu altında inler, Keltler kuytu ormanlarda barınırken; Hint, medeniyetin tadını çıkarıyordu. Zira Shakespeare, henüz çok uzaklardaydı. Hindistan'da seçkin bir seyirci kalabalığı Kālidāsa adıyla ün yapan bir dram yazarını çılgınca alkışlıyordu. Shakespeare ve Kālidāsa, iki hayat değil, iki tezattır. Kālidāsa, yağmur taşıyan bir bulutun rahmet sayıldığı yakıcı bir ülkede doğmuştur. Shakespeare ise güneşin aydınlatmakta bile hassas davrandığı sisli bir adada. Şakuntala'nın yazarı zeki ve uyuşuk bir toplumun çocuğu; Hamlet'in yazarı ise, Orta Çağ'ın barbarlığından henüz kurtulan bir milletin. Ancak ikisi de aşkı canlandırmak ve betimlemekte emsalsizlerdi."* (Meriç, 2010) ifadelerini kullanmıştır.

**H. Derya Can (Amasya):** Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Hindoloji Ana Bilim Dalından mezun oldu. Aynı ana bilim dalında yüksek lisans ve doktora programlarını tamamlayarak 2000 yılında "edebiyat doktoru" unvanını aldı. 1995 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma Bursu alarak on ay Hindistan'daki Delhi Üniversitesine gitti. 2000 yılında Hint hükümetinin davetlisi olarak Kendriya Hindi Sansthan (Agra), Allahabad Üniversitesi, Hindi Sahitya Sammelam (Allahabad), Sanskrit Üniversitesi ve Sahitya Akademisinde (Delhi) bilgi paylaşımı çerçevesinde akademik görüşmelerde bulundu. Sanskrit Grameri, Devanāgarī Alfabesi ve Sanskrit Parçalar, Malavikā ve Agnimitra adlı dram ve Pañçatantra adlı masal çalışmalarının yanı sıra çift yazarlı olarak hazırladığı *Hintçe Gezi ve Konuşma Rehberi* ve Rāmāyaṇa (derleme) destanıyla ilgili basılmış çalışmaları da vardır. 2009 yılında doçent unvanı almıştır. 1992 yılında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladığı Hindoloji Ana Bilim Dalında 2014 yılından itibaren profesör kadrosunda öğretim üyesi olarak görev yapmaya devam etmektedir.

# İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ..... 9
ŞAİR VE DRAM YAZARI KĀLİDĀSA ..... 11
VİKRAMORVAŞĪYAM DRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ ..... 15
ÇEVİRİ HAKKINDA ..... 19
KARAKTERLER ..... 21
DRAMIN KONUSU ..... 23
GİRİŞ ..... 25
I. PERDE ..... 25
DUA ..... 25
II. PERDE ..... 33
III. PERDE ..... 45
IV. PERDE ..... 55
V. PERDE ..... 65
ÇEVİRMENİN KAYNAKÇASI ..... 74

# SUNUŞ

Klasik Sanskrit edebiyatının tartışmasız en büyük şair ve dram yazarı olan Kālidāsa kendine mal edilen eserlerle dünya edebiyatında da hak ettiği yeri almıştır. Yaşadığı tahmin edilen dönem Hint tarihinin "Altın Çağ"ı olarak kabul edilen Gupta Hanedanı dönemidir.

Bu dönemin hükümdarlarından özellikle Samudragupta'nın ve II. Çandragupta'nın şiir ve ilim yönlerinin kuvvetli olduğu bilinir. Bunlar devirleri boyunca hem kendileri eserler vermişler hem de birçok şair ve yazara öncülük etmişlerdir (Çeliktaş 2019). Bu şair ve yazarlardan biri de Kālidāsa'dır. Hindistan'ın Shakespeare'i olarak adlandırılan Kālidāsa'nın eserleri çeşitli Batı dillerine çevrilmiştir.

*Vikrama ve Urvaşī* dramı hemen hemen her Hint dramında olduğu gibi dua ile başlar. Daha sonra Sūtradhara olarak adlandırılan Sahne Müdürü gelir ve aktörü çağırarak seyirciyi bilgilendirmek adına dramla ilgili bilgi verir. Bu açıklamadan sonra dram başlar. Kālidāsa'nın diğer dramlarında olduğu gibi *Vikrama ve Urvaşī* dramında da aşk ve bağlılık ön plandadır. Dramda karakterlerin duygularını belirttikleri davranışlar parantez içinde verilir. Beş perdeden oluşan dramı, kral ile peri kızının karşılaşarak âşık olmaları, ayrılmaları ve tekrar kavuşmaları olarak üç tema altında toplayabiliriz.

Kālidāsa'nın diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserinde de mitolojik ögeler yer almaktadır. Bu, Hint mitolojisi konusunda yeterli bilgi sahibi olmayan okuyucu için anlaşılması zor olabilir. Mitolojik canlılar ve insanların iç içe yaşadığı bir toplumun varlığı ilk başta tuhaf gelse de Hint mitolojisinin zenginliğini göstermesi açısından oldukça önemlidir. Örneğin, dramın son perdesinde tahtını oğluna bırakan Kral Purūravas, tanrıların kralı olan Tanrı İndra'ya yardım etmek için gitmektedir. İnsan karakterinin bir tanrıya yardım etmesi elbette tuhaf gelebilir ama bu Hint mitolojisinin rengidir.

# ŞAİR VE DRAM YAZARI KĀLİDĀSA

Klasik Sanskrit edebiyatının en önemli temsilcilerinden biri olarak anılan Kālidāsa'nın yaşadığı dönem tartışmalı bir konudur ve henüz bir netlik de kazanmamıştır. Onun adına ilk olarak MS 634'te Aihole Yazıtı'nda rastlamaktayız. Gelenek onun Kral Vikramāditya'nın çağdaşı ve saray şairi olarak kabul eder. Ancak bu kralın adına ilk olarak MÖ 57'de rastlanmaktadır ve tarih boyunca bu isimde krallar bulunmaktadır. Ancak bilim insanları bu tarihi kabul etmeyerek onun yaşadığı dönemin MS 544 tarihi olabileceği kanısındadırlar. Kālidāsa'nın Vikramāditya'nın sarayının "Dokuz Mücevheri"nden biri olduğu söylenir. Bunlardan biri olan Amarasiṃha'nın MS 414-642 yılları arasında yaşadığı ve Varāhamihira'nın da MS 537'de öldüğüne inanılır. Kālidāsa'nın da bunların çağdaşı olduğunu iddia ederler (Kale 2004). Rācataraṅgiṇī'de üç tane Vikramāditya'dan bahsedilir: Harshavikrama (MÖ 6. yüzyıl), Mātṛgupta (MS 6. yüzyıl) ve üçüncüsü de 8. yüzyılda yaşamıştır. Bunların yanı sıra yarım düzine Kālidāsa'nın varlığından da söz edilir (Karmarkar 1960).

Bütün bunlara rağmen bilim insanlarının ortak kabul ettikleri tarih, Kālidāsa'nın (MS 4. yüzyıl), Hindistan'ın altın çağı olarak anılan Gupta İmparatorluğu döneminde yaşamış olduğudur. Hayatı hakkındaki bilgilerimiz ise oldukça sınırlıdır. Efsanevi bir öyküde yaşamı ve adının anlamı ile ilgili şu anlatı yer almaktadır: "Brahman bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş olan Kālidāsa, doğduktan altı ay sonra öksüz kalmıştır. Bir manda çobanı onu evlat edinmiş, hiçbir eğitim görmeden büyümüş ve kendi de bir manda çobanı olmuştur. Çok yakışıklı bir delikanlıdır. Bu sırada Benares'de çok güzel bir prenses yaşamaktadır. Ona birçok talipler çıkmakta fakat biraz şımarık olan kız, onları birbiri ardına reddetmektedir. Bir gün, talipleri arasında bulunan kralın vezirini de reddetmiştir. Vezir, prensesten öç almak için bir plan hazırlamış ve Kālidāsa'ya bilgin-

lerin giydiği elbiselerden giydirerek onu iyice süslemiş, yanına bir alay da çömez katıp prensesin sorduklarına hiç cevap vermemesini tembih etmiştir. Prenses bu yakışıklı delikanlıyı daha ilk görüşte çok beğenmiş, ona bazı sorular sormuş, ancak hiçbir cevap alamamıştır. Prenses bu durumu, gencin bilgisinin derinliğine vermiştir. Hemen evlenmişler ve törenin sonunda Kālidāsa bir boğa hayali görmüştür (Boğa, Tanrı Şiva'nın bir sembolüdür. Hint kültüründe Şiva, hikmet tanrısı ve şairlerin üstadı olarak bilinmektedir). Çok geçmeden prenses, kocasının gerçek durumunu öğrenmiş ve çok sinirlenmiştir. Kocasının yalvarmaları üzerine biraz yatışmış; ona, Tanrıça Kālī'ye yakararak bilgi ve ilham vermesi için dua etmesini söylemiştir. Duaları kabul olan manda çobanı, mucizevi bir şekilde şair olmuş ve bu olaydan sonra "Kālī'nin kölesi" anlamına gelen Kālidāsa adıyla anılmıştır" (Can, 2013).

Kālidāsa, Klasik Sanskrit edebiyatı geleneğinde, Kāvya Sanatı olarak adlandırılan ve eserleri bu edebî geleneğin en iyi örnekleri arasında gösterilen yazarlardan biridir. Eserlerindeki edebî üslup ve derinlik, onun Kāvya Sanatı'nın en iyi temsilcisi olarak anılmasına neden olmuştur. Winternitz'e göre; Klasik Dönem Sanskrit şiiri denince akla, şiirin mistik prensi Kālidāsa gelmektedir. Klasik Sanskrit edebiyatını inceleyen her araştırmacı, Kālidāsa'nın edebî sanatının üstünlüğünü ve inceliğini görmüştür. Kālidāsa, gençlik döneminde yazdığı eserlerinde insanlar arasındaki aşka odaklanmışken; olgunlaşma dönemi eserlerinde tanrılar ve doğaüstü varlıklar arasındaki aşka değinmiştir. Gerek maddi gerekse manevi aşk, eserlerinin vazgeçilmez bir parçası olmuş; söz sanatlarına olan hâkimiyeti ve her vezni ustalıkla kullanışı onu bugünkü saygınlığına ulaştırmıştır (Winternitz, 2008). Süslü şiir geleneğinin Hint'teki karşılığı olarak bilinen Kāvya, genel bir ifadeyle, şiirin anlamsal ve biçimsel olarak edebî bağlamda en üst noktaya ulaşmış hâli olarak tanımlanabilir. Söz konusu ekol, MS 4. yüzyıl ile 12. yüzyıl arasında var olmuştur. Bu tarzın ortaya çıkışı ya da ilk örnekleri konusunda farklı varsayımlar ileri sürülmesine rağmen, en iyi örneklerinin Kālidāsa tarafından ortaya koyulduğu bilinmektedir.

Sir William Jones, Kālidāsa'yı "Hindistan'ın Shakespeare'i" olarak adlandıran ilk kişidir. Daha sonra Monier Williams da aynı adı kullanmıştır. Prof. Lassen ise Kālidāsa için "Hint şiirinin parlayan

yıldızı" demiştir (Can, 2003). Hint edebiyat tarihinin en tanınmış yazarı olan Kālidāsa'ya yaklaşık kırk farklı eser atfedilmiş olsa da otoriteler bunlardan sadece yedisinin[1] doğrudan Kālidāsa'ya ait olduğunu ileri sürmektedirler. Bu eserlerin üçü dram, dördü ise şiir formundadır. *Raghuvamşa, Kumārasambhava, Meghadūta ve Ṛtusamhāra* şiir formundaki eserleri; *Şakuntala, Vikramorvaşī, Mālavikāgnimitra* da dram türündeki eserleridir.

[1] Sanskrit edebiyatı tarihçilerinden bazıları, *Şriṅgāratilakam* adlı şiir türündeki bir eseri daha Kālidāsa'ya atfetmektedir.

# VİKRAMORVAŞĪYAM DRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Purūravas ve Urvaşī'nin hikâyesi Hintlerin en eski ve en tanınmış aşk hikâyelerinden biridir. Geniş Sanskrit edebiyatı içinde yer alan Purūravas ve Urvaşī'nin öyküsü, Hint-Avrupa'da da bilinen ilk aşk öyküsüdür. Hatta belki de dünyadaki ilk aşk öyküsüdür (Penzer'den aktaran Can, 2003). Bilim insanları büyük aşk öyküsünü çeşitli yönlerden incelemişlerdir. Bu bilim insanlarından biri olan Max Müller'in öyküyü "Karşılaştırmalı Dil Bilimi" açısından incelemiş olması eserin orijinaline ulaşmak açısından çok yararlı olmuştur. Müller'e göre; Purūravas ve Urvaşī'nin aşk öyküsü Veda mitlerinden biridir. Bu öykü; şafak ile güneş, ölümlü ile ölümsüz, sabah vakti ve alacakaranlık arasındaki ilişkiyi anlatmaktadır (John'dan aktaran Can 2003).

Urvaşī ve Purūravas isimlerini etimolojik olarak incelediğimizde Urvaşī'nin Sanskrit dilindeki *uru+aş* "genişçe yayılmak" fiil kökünden türemiş olduğunu ve şafağa işaret ettiğini görürüz. Purūravas ise *ru* "yüksek sesle ağlamak" fiil kökünden türemiştir ve sevgilisini kaybettiği için gözyaşı döken Kral Purūravas'ı anlatmaktadır. Burada çok ağlayıp kızaran gözle, kızaran güneş arasında bir benzerlik söz konusudur. Müller; "Urvaşī'nin Purūravas'a âşık olması güneşin doğuşu, Purūravas'ı çıplak görmesi tan vaktinin kararması ve Purūravas'ı tekrar bulması da güneşin batışı" şeklinde açıklamaktadır (Penzer'den aktaran Can 2003).

Güneşin üç değişik konumu Hint mitolojisinde Tanrı Vishṇu'nun *trivikrama* adı verilen üç uzun adımıyla ilgilidir.[2] İlk izlerine Ṛgveda'da

[2] Ona "geniş yürüyen" anlamında *urugaya*, "geniş adımlayan" anlamında da *urukrama* denilmektedir. Vishṇu'nun bu uzun adımlarından ikisi insanlar tarafından görülür, ancak üçüncü adımını gökte uçan kuşlar bile göremez. Bu üç adım, güneşin "Doğuşu, En Yüksek Noktası ve Batışı" olan üç değişik konumunu işaret eder (Can 2000).

(X,95) rastladığımız bu öykü Purūravas ile Urvaşī arasında geçen karşılıklı konuşma şeklindedir. On sekiz beyitten meydana gelen öykü anlatımında bir bütünlük yoktur. Vedik dönem içinde Ṣatapatha Brahmaṇa'da (V, 11;5) geniş bir anlatımını bulmaktayız. Öykü burada şu şekilde anlatılmıştır:

1. Peri kızı Urvaşī, İda'nın oğlu Purūravas'a âşık oldu. Onunla evlendiğinde Urvaşī şöyle dedi: "Günde üç kez benimle birlikte olacaksın, fakat benim isteğim dışında benimle cinsel ilişki kurmayacaksın ve seni çıplak görmeyeceğim, çünkü bu biz kadınların davranış biçimidir."

2. Urvaşī uzun bir zaman onunla birlikte yaşadı. Sonra Gandharvalar aralarında şöyle konuştular: "Doğrusu Urvaşī uzun zamandır insanlar arasında yaşıyor. Hileyle onu geri getirebiliriz." Urvaşī'nin divanına iki dişi koyun bağlıydı. Gandharvalar bu koyunlardan birini kaçırdılar.

3. "Yardım edin! Gandharvalar benim sevgili koyunumu alıp götürüyorlar. Kahramanın, insanın olmadığı bir yerdeyim sanki," diye bağırdı. Bu arada Gandharvalar ikinci koyunu da kaçırdılar ve Urvaşī aynı şekilde feryat etti.

4. Sonra Purūravas, "Benim bulunduğum yerde nasıl kahraman ve erkek bulunmaz," diye düşünerek çıplak olarak peşlerinden fırladı. Elbiselerinin üstünde olduğunu zannediyordu. Gandharvalar bir şimşek çaktılar ve etraf gündüzmüş gibi aydınlandı. Urvaşī, Purūravas'ı çıplak gördü ve gözden kayboldu. Sonra Purūravas, "İşte geri geldim," dedi. Fakat Urvaşī yoktu! Anyatahplaksha adındaki lotus gölüne geldi. Gölün kenarında yürüdü. Gölde peri kızları kuğu formunda yüzüyorlardı.

5. Urvaşī onu tanıdı ve dedi ki: "Benim birlikte yaşadığım insan budur." Bunun üzerine peri kızları, "Hadi ona görünelim," dediler. Urvaşī, "Öyle olsun!" dedi ve birlikte Purūravas'a göründüler.

6. Purūravas, Urvaşī'yi tanıdı ve ona yalvardı: "Ey benim merhametsiz karım! Daha önce söylediğimiz sözleri geri alalım. Gizli kalmış sırlarımız gelecek günlerde bize mutluluk getirmeyecek. Dur lütfen. Konuşalım." Ona bu şekilde bir şeyler söylemeye çalıştı.

7. Urvaşī şöyle cevap verdi: "Seninle konuşabileceğim ne olabilir ki? Şafak sökerken benim işim bitti. Evine geri dön. Ben rüzgâr gibiyim beni yakalamak zor. Size söylediğim şeyi yapmadınız. Beni

yakalamak sizin için çok zor, evinize geri dönün." Söylemeye çalıştığı şey buydu.

8. Purūravas üzüntüyle dedi ki: "O hâlde dostun çok uzaklara, dönülmez diyarlara gidecek. Ya ölüm tanrıçasının kucağına yatacak ya da vahşi kurtlar onu yok edecek. Dostun ya kendini asacak ya da uzaklarda kurtlar, köpekler onu yok edecek." Söylemeye çalıştığı şey buydu.

9. Urvaşī şöyle cevap verdi: "Purūravas ölme! Kaçma! Vahşi kurtlar seni yok etmesin! Gerçekten kadınlarla arkadaşlık kurulmaz, onlar sırtlan kalplidir." "Boş verin! Kadınlarla arkadaşlık kurulmaz, evine geri dön." Söylemeye çalıştığı şey buydu.

10. "Şekil değiştirip ölümlüler arasına geldiğimde dört yıl gece gündüz yaşadım. Günde bir kere bir parça eritilmiş tereyağ yedim ve şimdi doydum artık." On beş beyitlik bu karşılıklı konuşma Bahvrikalar[3] tarafından nesilden nesile aktarıldı. Sonra Urvaşī ona merhamet duydu.

11. Urvaşī şöyle dedi: "Bundan böyle yılın son gecesi buraya gel. Bir gece için benimle birlikte olacaksın ve senin oğlun doğmuş olacak." Purūravas yılın son gecesi oraya geldi. Fakat o da ne? Orada altın bir saray vardı. Gandharvalar Purūravas'a "İçeri gir," dediler. Sonra Urvaşī'ye "Onun yanına gitme!" emrini verdiler.

12. Urvaşī dedi ki: "Yarın sabah Gandharvalar sana ne istediğini soracaklar, seçimini yapmalısın." Purūravas: "Neyi seçmemi önerirsin?" Urvaşī: "Onlardan biri olmak istediğini söyle," dedi. Sabahleyin Gandharvalar, Purūravas'tan bir dilek dilemesini istediler. Purūravas "Sizlerden biri olmak istiyorum," dedi.

13. Onlar dediler ki: "Doğrusu hiçbir insan kutsal ateşe kurban sunmadıkça bizden biri olamaz." Tavanın içine ateş koyarak ona verdiler ve "Bununla kurban sunduğunda bizden biri olacaksın," dediler. Ateşi ve oğlunu alarak evine doğru yola çıktı. Sonra ateşi ormana bıraktı. Sadece oğluyla birlikte köye gitti. Sonra geri geldi ve düşündü, "Şimdi geri geldim. Fakat ateş yok olmuş, aşvattha ağacından oluşan ateşe ne oldu? Sami ağacından yapılmış tavaya ne oldu?" Sonra Gandharvalar'ın yanına geri döndü.

---

[3] Ṛgveda'nın din âlimleri.

14. Onlar dedi ki: "Bütün yıl dört insanı doyuracak kadar pirinci pişir ve bu aşvattha ağacından her yıl üç kütük al ve onları tereyağıyla yağlayıp içinde "yağ" ve "kütük" olan beyitleri de ateşin üzerine koy. Oradan meydana gelecek olan ateş, gerekli ateş olacak."

15. Onlar dedi ki: "Fakat o olduğu gibi derin bir ilimdir. Kendine ateş yakma çubuğu alarak aşvattha ağacının üstteki dalını ve sami ağacının alttaki dalını seç. Oradan meydana gelecek olan ateş, gerekli ateş olacak."

16.Onlar dedi ki: "Fakat o olduğu gibi derin bir ilimdir. Aşvattha ağacının üstteki dalından ve alttaki dalından ise kendin için yap. Oradan meydana gelecek olan ateş, gerekli ateş olacak."

17. Sonra Purūravas, aşvattha ağacının üstteki dalından ve alttaki dalından kendisi için ateş yaptı. Oradan meydana gelen ateş, kutsal ateşti. Gandharvalara kurban sunarak o da bir Gandharva hâline geldi. O yüzden o aşvattha ağacının üstteki ve alttaki dalını alsın ve gerekli ateşi yaksın. Ona kurban sunarak bir Gandharva hâline gelsin.

Epik dönemde ise bu öyküye *Vishṇu Purāṇa*'da rastlarız. *Vishṇu Purāṇa*, Purūravas ve Urvaşī öyküsü Purūravas'ın atalarından bahsederek başlar. Cennetten kovularak ölümlüler arasında yaşamaya mahkûm olan Urvaşī, Purūravas'a âşık olur. Ancak birlikte olabilmeleri için Urvaşī'nin üç şartı vardır. Bunlar: 1. İki koçum var. Onları çocuğum gibi seviyorum. Onlar benimle kalmalı ve asla götürülmelerine izin verilmemelidir. 2. Benim tarafımdan asla çıplak görülmemelisin. 3. Yiyeceğim sadece eritilmiş tereyağ olmalı. Urvaşī'nin şartlarını kabul eden Purūravas onunla evlenir. Altmış bir yıl mutluluk içinde yaşarlar. Sonra Urvaşī'nin cennete geri dönme zamanı geldiğine karar veren Gandharvalar, Urvaşī'nin koçlarını kaçırırlar. Urvaşī'nin yardım çığlıkları karşısında duyarsız kalamayan kral yardıma koşar. O sırada Gandharvalar şimşek çakarlar ve Urvaşī, kralı çıplak görünce ortadan kaybolur. Kral âdeta bir çılgın gibi her yerde Urvaşī'yi arar. Sonunda Kurukhetra bölgesinde onu peri kızlarıyla eğlenirken bulur. Purūravas'ın bağlılığı Gandharvalar tarafından takdir edilir ve krala da onlardan biri olma özelliği bahşederler. Öykü bu şekilde sona erer. (Can 2003.)

Şatapatha *Brahmaṇa*'da ve *Vishṇu Purāṇa*'da anlatılan bu öyküyle Kālidāsa'nın eseri arasında farklılıklar olsa da ana tema aynıdır.

# ÇEVİRİ HAKKINDA

Hindistan'ın en büyük şiir ve dram yazarı olan Kālidāsa'nın Vikramorvaşīyaṃ (Vikrama ve Urvaşī) adlı eserinin çevirisini, elimizde bulunan İngilizce çevirilerini Sanskrit diliyle karşılaştırarak Sanskrit dilinden yaptık. Sanskrit Dili'nin yazıldığı alfabe Devanāgarī Alfabesi'dir. Ancak şimdiye kadar bu alfabeye neden bu adın verildiğine dair bir bilgi yoktur. Deva ve Nāgarī kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşan bu alfabe, "Tanrıların Şehri" anlamına geliyor. Klasik Sanskrit dilinde 49 ses vardır. Bunların dokuzu sesli, dördü çift sesli, yirmi beşi sessiz, dördü yarı sesli, üçü fışıltı sesi, biri de nefes sesidir; ayrıca anusvāra, anunāsika ve visarga adı verilen birtakım özel sesler yer almaktadır.

Sanskrit sözcüklerin Latin karakteriyle yazımında, harflerin üzerine ya da altına bazı imler konulmaktadır. Bu kullanımlar, ilgili harfin sesbirimsel karşılığı ile ilgili oldukça önemli bilgiler vermesi açısından büyük bir önem taşır. Söz konusu çeviri çalışmasında da Sanskrit sözcüklerin orijinal yazımı ile ilgili olarak aşağıda vermiş olduğumuz transliterasyon tablosuna sadık kalınarak, Sanskrit dili yazım kurallarına azami ölçüde dikkat edilmeye çalışılmıştır. Kelimelerin üzerine ya da altına konan imler genel okuyucu için fazla bir sıkıntı yaratmaz. Ancak Sanskrit diliyle uğraşanlar bu imlere dikkat etmek zorundadırlar. Harfin üstüne çizilen im o sesin uzun okunmasını sağlar. Örneğin, latā "sarmaşık" lataa şeklinde okunur.

Harflerin okunuşlarında dikkat edilmesi gereken iki harf vardır. Bunlar ष sha (okunuşu şa) ve ऋ ṛ (okunuşu ri) heceleridir. Örneğin, Vishṇu şeklinde yazılırken Vişnu olarak okunur. Aynı şekilde Ṛgveda yazılırken Rigveda şeklinde okunur. Bu harflerin dışında kalan harfler aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi okunur:

| Sanskrit Dili Alfabesi | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ünlüler | | Ünsüzler | | | | | | | |
| Basit Ünlüler | Çift Ünlüler | Gırtlak Sesleri | Damak Sesleri | Kafa Sesleri | Diş Sesleri | Dudak Sesleri | Yarım Sesleri | Fışıltı Sesleri | Nefes Sesi |
| अ (a) | ए (e) | क (ka) | च (ça) | ट (ṭa) | त (ta) | प (pa) | य (ya) | श (şa) | ह (ha) |
| आ (ā) | ऐ (ai) | ख (kha) | छ (ça) | ठ (ṭha) | थ (tha) | फ (pha) | र (ra) | ष (sha) | |
| इ (i) | ओ (o) | ग (ga) | ज (ca) | ड (ḍa) | द (da) | ब (ba) | ल (la) | स (sa) | |
| ई (ī) | औ (au) | घ (gha) | झ (cha) | ढ (ḍha) | ध (dha) | भ (bha) | व (va) | | |
| उ (u) | | ङ (ṅa) | ञ (ña) | ण (ṇa) | न (na) | म (ma) | | | |
| ऊ (ū) | | | | | | | | | |
| ऋ (ṛ) | | | | | | | | | |
| ॠ (ṝ) | | | | | | | | | |
| ऌ (ḷ) | | | | | | | | | |
| ॡ (ḹ) | | | | | | | | | |

## KARAKTERLER

**Erkek Karakterler**

| | |
|---|---|
| **Sūtradhāra** | : Sahne Müdürü |
| **Pāripārşvaka** | : Aktör |
| **Purūravas** | : Kral |
| **Māṇavaka** | : Vidūshaka. Kral'ın arkadaşı |
| **Āyus** | : Purūravas'ın oğlu |
| **Nārada** | : Kutsal ermiş |
| **Çitraratha** | : Gandharvalar'ın kralı |
| **Kañçukin** | : Teşrifatçı |
| **Pallava ve Gālava** | : Ermiş Bharata'nın öğrencileri |

**Kadın Karakterler**

| | |
|---|---|
| **Urvaşī** | : Göksel peri |
| **Çitralekhā** | : Urvaşī'nin arkadaşı göksel peri kızı |
| **Mahacanyā, Rambhā, Menakā ve Apsarasa** | : Diğer göksel periler |
| **Devī** | : Purūravas'ın kraliçesi ve Kāşī Kralı'nın kızı |
| **Nipuṇikā** | : Kraliçenin hizmetçisi |
| **Tāpasī** | : Münzevi |
| **Paricaha** | : Kraliçenin hizmetçileri |
| **Yavanī** | : Kralın hizmetçisi |

**Diğer Karakterler**

| | |
|---|---|
| **İndra** | : Tanrıların ve cennetin kralı |
| **Keşin** | : İfrit |
| **Bharata** | : Kutsal ermiş |

## DRAMIN KONUSU

Giriş bölümündeki duadan sonra birinci perde başlar.

**I. PERDE:** Kral Purūravas, Güneş Tanrısı'na saygılarını sunduktan sonra yeryüzüne dönerken göksel perilerin çığlıklarını duyar. Onlardan arkadaşları Urvaşī'nin Çitralekhā'yla birlikte ifrit Keşin tarafından kaçırıldığını öğrenir. Bunun üzerine arkadaşlarını kurtaracağına dair söz verir ve onu Hemakūṭa Dağı'nın zirvesinde beklemelerini söyleyip gider. Kısa bir süre sonra Purūravas, Urvaşī ve Çitralekhā'yla birlikte geri döner. Bir müddet sonra Gandharva kralı Çitraratha, Tanrı İndra'nın göksel peri kızlarından bir ricada bulunduğunu ve bu nedenle cennete geri dönmelerini söyler. Göksel peri kızları cennete geri dönerler. Krala âşık olan Urvaşī ise sanki bir sarmaşık tarafından yakalanmış gibi numara yapar ve gitmekte gecikir.

**II. PERDE:** Urvaşī gittikten sonra kral, kalbinde aşk acısıyla şehrine geri döner. Kralın üzüntüsünü fark eden kraliçe, hizmetçisine kralın arkadaşı Vidūshaka'nın kralın üzüntüsünün nedenini öğrenmesi için emir verir. Kralın dostu gevşek ağızlı Vidūshaka, kralın sırrını ağzından kaçırır. Sırrının açığa çıktığından habersiz kral, Vidūshaka'yla birlikte sıkıntılarından kurtulmak için Pramadavana Bahçesi'ne gider. Krala olan aşkından dolayı Urvaşī de arkadaşı Çitralekhā'yla birlikte bahçeye gelir. Kral ile Vidūshaka'nın sessizce konuştuklarını görünce konuştuklarını duymak için gizlenir. Bu konuşmalardan kralın ona âşık olduğunu öğrenir. Bu arada kralın bahçede olduğunu öğrenen kraliçe de bahçeye gelir ve Urvaşī'nin huş ağacının yaprağına yazdığı mektubu bulur.

**III. PERDE:** Kutsal ermiş Bharata'nın iki öğrencisi, Sarasvatī tarafından yazılan "Lakshmī-Svayamvara" oyununun sergilenmesi sırasında Urvaşī oyundaki rolü sırasında sorulan soruya Purushottama diye cevap vereceği yerde Purūravas diye cevap verir. Urvaşī', yaptığı hata yüzünden öğretmen tarafından lanetlenir. Ancak İndra, Urvaşī'yi hoş görerek, Purūravas'tan bir çocuk dünyaya getirene kadar onunla kalması için izin verir. Kraliçe, Urvaşī ile kralın usulüne uygun olarak evlenmelerine izin verir. Kraliçe orucunu bozmak için oradan ayrılır. Urvaşī mutlu bir şekilde kralla birleşir. Çitralekhā arkadaşını, kralın yanında bırakıp cennete geri döner. Kral ve Urvaşī dinlenmek için çekilirler.

**IV. PERDE:** Sahancanyā ve Çitralekhā arasındaki konuşmayla başlar. Sahancanyā, Çitralekhā'ya neden endişeli olduğunu sorar. Çitralekhā meditasyon yaptığı sırada kötü şeyler olacağını fark ettiğini söyler. Bunun üzerine Sahancanyā ne tür bir felaketten bahsettiğini sorar. Çitralekhā da "Gandhamadanā ormanında Urvaşī'yle birlikte hoşça vakit geçirirken kralın, Udayavatī adlı yarı tanrı kızına baktığını gören Urvaşī'nin çok sinirlendiğini ve bunun üzerine kadınların girmesi yasak olan Kumāra Ormanı'na girerek bir sarmaşığa dönüştüğünü," söyler. Kral âdeta bir deli gibi bütün ormanda sevgilisini arar. Gördüğü her şeye Urvaşī'yi sorar. Sonunda ona kavuşur.

**V. PERDE:** Urvaşī'ye kavuşan kral, Urvaşī'yle birlikte krallığına geri döner. Kralın sarayı, onların gelişi şerefine süslenir. Bu sırada Samgamanīya adlı mücevher, bir şahin tarafından kaçırılır. Buna çok sinirlenen kral, mücevheri geri getirmeleri için avcılarına emir verir. Sonra teşrifatçı elinde mücevherle kralın huzuruna çıkar. Herkes çok mutludur. Bu arada Tāpasī adlı keşiş bir kadın, elinde ok taşıyan bir çocukla saraya gelir ve kralın huzuruna çıkarlar. Tāpasī bu krala, bu çocuğun Urvaşī'nin oğlu olduğunu söyler. Kral önce şaşırır ama sonra çocuğun aynı zamanda kendi oğlu olduğunu anlar ve mutlu olur. Urvaşī oğlunu görünce gözyaşlarına hâkim olamaz. Tahtını oğluna bırakan kral, tanrıların kralı İndra'ya yardım etmek için ülkesinden ayrılır.

# GİRİŞ

# I. PERDE

## DUA

Sıkı bağlılık ve meditasyonla ulaşılabilen, Vedântalar'da *Purusha* olarak tanımlanan cennet ve yeryüzünün her yerinde olan, sadece Îşvara adıyla anılan, başka hiçbir şeyle ifade edilmeyen, Îşvara kelimesinin hecelerine tam olarak uygun olan ve *prāṇa* ve diğer dört hayati havayı zapt etmesiyle, ebedî kurtuluşa ulaşmak isteyenlerin kalplerinin en gizli yerlerine giren Ey Yüce Şiva!

(Dua bittikten sonra)

**Sahne Müdürü:** Bu kadar laf kalabalığı yeter. (Soyunma odasına doğru bakar) Mārisha! Buraya gel.

**Aktör:** Buyurun efendim.

**Sahne Müdürü:** Mārisha, seyirciler sık sık eski dram yazarlarının eserlerine tanık oldular. Bu yüzden bugüne kadar oynanmamış *Vikramorvaşīya* adlı dramı gösterime sunacağım. Şimdi oyuncuların her birine oynayacakları karakterler hakkında titiz davranmalarını söyle.

**Aktör:** Emredersiniz efendim. (Çıkar)

**Sahne Müdürü:** Gidip değerli seyircilere bunun haberini vereyim. (Saygıyla eğilir)

Saygıdeğer misafirler, lütfen sizin alçak gönüllü hizmetkârlarınız olan bizlere ve Kālidāsa tarafından yazılmış olan bu mükemmel oyunun kahramanına karşı saygıyı göz önünde bulundurarak dinleyin.

(Sahnenin arkasından bir ses duyulur)

"Bizi koruyun, bizi koruyun! Kim tanrıların dostuysa, kim gökyüzünde seyahat ediyorsa."

**Sahne Müdürü:** (Dinler) Selam! Benim ricamdan sonra gökyüzünden gelen ses tıpkı ağlayan bir kadın sesi gibi geliyor (Düşünür) Oh! bildim.

Nara'nın arkadaşı ve ermişin uyluklarından doğan göksel bir peri kızı Tanrı Kubera'ya hizmet edip dönerken yarı yolda tanrının düşmanları tarafından yakalanmış. Yardım için göksel perileri çağırıyor. (Çıkar)

**Giriş Biter**

(Cennetin göksel perileri içeri girer)

**Peri Kızları:** Yardım edin! Yardım edin! Tanrıların arkadaşı olan ve gökyüzünde hareket edebilen kişi.

(Kral Purūravas ve arabacısı içeri girerler)

**Kral:** Ağlamayı bırakın. Güneşe hizmet edip geri dönen Purūravas'a gelin ve kimden korunmak istediğinizi söyleyin.

**Rambhā:** İfritlerin şiddetinden.

**Kral:** İfritlerin size zarar vermek istemelerinin nedeni nedir?

**Rambhā:** Dinleyin, saygıdeğer efendimiz! Olağan dışı tehlikeler alarm verdiğinde, Büyük İndra'nın silahı teklif edilen, güzelliği kıskanılan ve cennetin süsü olan Lakshmī'yi bile gölgede bırakan sevgili arkadaşımız Urvaşī, Çitralekhā'yla birlikte Kubera'nın sarayından dönerlerken, yolun yarısında Hiraṇyapura'da yaşayan ve birdenbire ortaya çıkan ifrit Keşin tarafından kaçırıldılar.

**Kral:** O kendini bilmezin hangi yöne gittiğini biliyor musun?

**Sahacanyā:** Kuzeydoğuya doğru.

**Kral:** Üzülmeyi bırak artık. Arkadaşınızı geri getireceğim.

**Peri Kızları:** (Neşe içinde) Gerçekten bu kişi ay soyundan gelen değerli bir kahraman olmalı.

**Kral:** Pekâlâ küçük hanımlar beni nerede bekleyeceksiniz?

**Peri Kızları:** Hemakūṭa'nın zirvesinde bekleyeceğiz.

**Kral:** Arabacının, atları kuzeydoğu yönüne doğru çevirip hızlıca sür.

**Arabacı:** Emredersiniz, efendim.

**Kral:** (Arabacının hızını dikkat çekerek) Çok iyi! Çok iyi! Bu hızla

Garuḍa'yı bile yenebilirim. Bu İndra'nın suçunu ne kadar da kolaylaştırıyor? Zira denir ki,

Arabanın hızından dolayı ezilen bulutlar, tıpkı bir toz bulutu gibi arabanın önünde uçuşuyorlar; tekerlerin dönüşü sanki tekerlek parmaklarının ortasında yeni bir tekerlek çemberine dönüşüyorlar. Atların başlarına yerleştirilmiş flamalar sanki bir resimde çizilmiş gibi hareketsizler ve atların sancak örtülü kıyafetleri rüzgârın hızıyla asanın başı ve sonu arasında eşit şekilde uçuşuyor.

(Kral ve arabacı sahneden çıkarlar)

**Rambhā:** Arkadaşlar, kral gitti. Hadi biz de onu bekleyeceğimiz yere gidelim.

**Peri Kızları:** Hadi gidelim. (Hep birlikte Hemakūṭa'nın zirvesine giderler ve beklerler)

**Rambhā:** Kral endişe okunu kalbimizden çıkarabilecek mi?

**Menakā:** Dostum, şüphen olmasın! Büyük İndra bile, savaş vakti geldiğinde Orta Dünya'dan büyük bir şeref ile davet edilir ve her zaman galip gelen ordusunun başına geçer.

**Rambhā:** Bu macera da zaferle sonuçlanacak! (Bir an duraksadıktan sonra) Neşelenin arkadaşlar! Kraliyet ermişi Somadatta'nın bayrağı dalgalanan geyik nişanlı arabası burada. Doğrusu, o amacına ulaşmadan geri dönmez.

(Hep birlikte yukarıya doğru bakarlar)

(İçeriye arabada oturan kral, arabacı ve *Çitralekhā'nın* kollarında korkudan gözlerini kapatan Urvaşī girer)

**Çitralekhā:** Neşelen neşelen, sevgili arkadaşım.

**Kral:** Cesaretini topla peri kızı, cesaretini topla.

Ey ürkek kız, tanrıların düşmanlarından doğan korkun silinip gitsin, çünkü üç dünya da İndra'nın gücüyle güvende. Sabahları açan nilüfer çiçeğinin çiçekleri gibi iri gözlerini aç.

**Çitralekhā:** Eyvah! Tek hayat belirtisi zorla alıp verdiği nefes, bu şekilde bilincini nasıl geri kazanacak?

**Kral:** Küçük hanım çok kötü korkmuş. Zira denir ki, bir çiçeğin sapı kadar kırılgan kalbi, iki memesi arasında sandal ağacı merhemiyle belirginleşen titremesi henüz geçmedi.

**Çitralekhā:** Sevgili Urvaşī toparlan. Göksel peri kızı gibi görünmüyorsun.

(Urvaşī toparlanır)

**Kral:** (Neşeyle) Oh! Arkadaşınız kendine geliyor. Bakın,
Küçük hanım, tıpkı ay ortaya çıktığında karanlığın geceyi terk ettiği gibi, dumansız gecede yanan ateşin alevi gibi, kıyılarındaki çöplerle suyu kirlenmiş Ganj'ı tekrar berraklığına kavuşturduğu gibi, onu sarsan durumdan hemen hemen kurtuldu.

**Çitralekhā:** Arkadaşım cesaretini topla. Tanrıların düşmanları olan ifritler, kesinlikle bozguna uğratıldılar.

**Urvaşī:** (Gözlerini açar) Tanrısal güce sahip İndra tarafından mı?

**Çitralekhā:** İndra tarafından değil. Gücü Büyük İndra'ya eşit olan Kral Purūravas tarafından.

**Urvaşī:** (Krala doğru bakar, kendi kendine) O zaman ifritler bana iyilikte bulundular.

**Kral:** (Tamamen kendine gelen Urvaşī'ye bakar ve kendi kendine) Ermiş Nārāyaṇa'yı baştan çıkartmaya çalışan bütün göksel periler, onun uyluğundan doğan bu küçük hanımı görünce bozuldular. Daha doğrusu, o bir keşişten doğamaz! Çünkü,
İhtişamlı parlaklığa sahip olan ay, onun yaratılışında atası olabilir mi? Yoksa erotik davranışların başlıca ögesi olan Aşk Tanrısı mı onun atası? Yoksa çiçekleri büyüten ilkbahar mı? Ya da Vedalar'ı çalışarak ömrünü geçiren, dünya zevklerinden elini eteğini çekmiş yaşlı bir ermiş böyle bir güzelliği yaratmış olabilir mi?

**Urvaşī:** Sevgili arkadaşım! Arkadaşlarımız nerede olabilirler?

**Çitralekhā:** Sadece yüce kralın onları koruyacağını biliyorum.

**Kral:** (Urvaşī'ye bakar) Arkadaşlarınız büyük bir stres altındalar. Bakın küçük hanım,
Sizi bir kez gören biri, sizin gibi büyüleyici birinin yokluğuna nasıl dayanır. Kalpleri sizin sevginizle dolu olan arkadaşların için ne söyleyenebilinir?

**Urvaşī:** (Fısıldar) Sözleri ne kadar yüce! Nektarın aydan akması ne kadar şaşırtıcı? (Yüksek sesle) Bu nedenle kalbim onları görmeyi arzuluyor.

**Kral:** (Kral eliyle işaret eder) Ey Güzel Küçük Hanım! Arkadaşlarınız Hemakūṭa'ya gittiler. Sizin geri dönmenizi bekliyorlar, tıpkı güneş tutulmasından kurtulan ay gibi, güzel yüzünüzü çevirip bakın.

**Çitralekhā:** Arkadaşım, bak.

**Urvaşī:** (Özlemle krala bakar) Gözleri benimle aynı acıyı paylaşıyor gibi görünüyor.

**Çitralekhā:** (Manalı bir şekilde) Arkadaşım, kim?

**Urvaşī:** Arkadaşlarımızı kastettim.

**Rambhā:** (Neşe içinde) Kral arkadaşımız Urvaşī ve ona eşlik eden Çitralekhā'yla birlikte geliyor, tıpkı yıldızlara eşlik eden ay gibi.

**Menakā:** (Dikkatli bir şekilde bakar) Her iki dileğimiz de gerçekleşti. Bir yandan sevgili arkadaşımız geri geldi. Diğer yandan da kral zarar görmedi.

**Sahajanyā:** Doğru söylüyorsun arkadaşım. İfritleri yenmek zordur.

**Kral:** Arabacı, dağın zirvesindeyiz. Arabayı alçalt.

**Arabacı:** Emredersiniz efendim. (Söyleneni yapar)

**Kral:** (El kol hareketleri yaparak kendi kendine) Bu engebeli yüzeye iniş, boşuna değil. Arabanın sarsıntısıyla yuvarlak kalçalarının dokunuşu tüylerimi ürpertti, sanki aşk tomurcuğu açmış gibi.

**Urvaşī:** (Yüzü kızarır) Arkadaşım biraz yana kay.

**Çitralekhā:** Anlamadım.

**Rambhā:** Arkadaşlar, hadi onurlu yüce kralın yanına gidelim.

**Kral:** Arabacı, arabayı durdur. Bu güzel kız, baharın sürgünlerle buluştuğu gibi, arkadaşlarıyla buluşmak için çok heyecanlı.

(Arabacı arabayı durdurur)

**Peri kızları:** Zaferiniz bizi çok mutlu etti, efendimiz.

**Kral:** Küçük hanımlar, arkadaşınızla buluşun.

**Urvaşī:** (*Çitralekhā* tarafından arabadan inmesine yardım edilir) Arkadaşlarım, gelin ve beni kucaklayın. Kesinlikle sizleri tekrar görebileceğimi tahmin etmemiştim.

(Arkadaşları hemen gelip onu kucaklarlar)

**Rambhā:** Efendimiz, şüphesiz, yüzlerce Kalpa[4] boyunca Yeryüzünün koruyucusu olsun!

**Arabacı:** Uzun ömürlü olan! Doğu yönünden tıpkı hızla hareket eden araba sesi gibi bir ses geliyor. Ve buradan da parlak altından pazubendi takmış biri dağın zirvesine doğru iniyor,

[4] Evrenin tekrar tekrar yaratılması sırasında geçen süre.

tıpkı şimşekle çakan bulut gibi.

(Peri kızları ona doğru bakarlar)

**Peri kızları:** Oh! Bu Çitraratha.

(Çitraratha içeri girer)

**Çitraratha:** (Saygıyla krala bakar) Saygıdeğer efendim, sizin göze çarpan değerinizi kutlarım, büyük İndra'yı bile minnettar bıraktınız.

**Kral:** Merhaba, Gandharvaların efendisi! (Arabadan iner) Hoş geldin benim sevgili arkadaşım.

(Birbirlerinin ellerini tutarlar)

**Çitraratha:** Arkadaşım, Keşin tarafından Urvaşī'nin kaçırıldığını öğrendikten sonra İndra yardım için Gandharva ordusuna emir verdi. Yardıma gelirken yolda ozanlardan sizin galibiyetinizin övgülerini duyduk ve buraya geldik. Bu yüzden bizimle birlikte Urvaşī'yi de alarak İndra'yla buluşmanız yakışık alır. Doğrusu, İndra için çok önemli bir hizmette bulundunuz. Çünkü,

Eskiden Urvaşī, Nārāyaṇa tarafından İndra'ya verilmişti ve siz şimdi ifritlerin elinden onu kurtararak onun arkadaşı oldunuz.

**Kral:** Hayır, böyle söyleme!

İndra'nın arkadaşları hiç kuşku yok ki onun gücü sayesinde düşmanlarını yenmeyi başarır, tıpkı dağdaki mağarasında kükreyen aslanın kükremesinin dışarıya yayılmasından fillerin korktuğu gibi.

**Çitraratha:** Doğru söylüyorsunuz. Tevazu değerli bir süstür.

**Kral:** Arkadaşım, İndra'yı görmek için uygun bir zaman olduğunu düşünmüyorum. Bu nedenle peri kızlarını efendilerine siz götürür müsünüz?

**Çitraratha:** Emredersiniz. Bu taraftan hanımlar.

(Peri kızları çıkarlar)

**Urvaşī:** (Fısıldayarak) Arkadaşım Çitralekhā. Benim kurtarıcım olduğundan kraldan ayrılmak istemiyorum. Benim için onunla konuşur musun?

**Çitralekhā:** (Krala yaklaşarak) Efendim! Urvaşī'nin bir isteği var. O, cennete gitmek için ayrılmadan önce sizi görmek istiyor.

**Kral:** Tekrar görüşünceye kadar hoşça kalın!

(Bütün peri kızları Gandharva'yla birlikte gökyüzüne doğru uçarlar)

**Urvaşī:** (Yukarıya doğru çıkarken yavaş hareket eder) Oh! Boynumdaki ipe dizilmiş inciler, tıpkı bir sarmaşık gibi beni yakaladı. (Bu bahaneyle dönüp krala bakar) Çitralekhā hadi beni kurtar.

**Çitralekhā:** (Gülümseyerek) Çok sıkı kavramış, çözmenin kolay olmayacağını düşünüyorum. Ama yine de çözmek için uğraşayım.

**Urvaşī:** (Gülümser) Arkadaşım, sözlerini hatırla.

(Çitralekhā karışıklığı çözmeye çalışır)

**Kral:** (Kendi kendine) Ey sarmaşık! Ona engel olarak tatlı bir şekilde bana hizmet ettin ve bana bir kez daha dönmesini sağladın. Böylece yana çevirdiği yüzünün yarısını ve gözlerinin kenarlarını bir kez daha görebildim.

**Arabacı:** Çok yaşayın efendim! Tanrıların efendisine karşı suç işlemiş olan ifritleri tuz okyanusuna fırlattıktan sonra, Vayu tarafından yönetilen okunuz tekrar ok kılıfına girdi, tıpkı büyük bir yılanın yuvasına girdiği gibi.

**Kral:** En yakındaki arabayı getir.

(Arabacı emredildiği gibi en yakın arabayı getirir. Kral arabaya biner. Urvaşī, krala bir bakış attıktan sonra arkadaşları ve Çitralekhā'yla birlikte oradan ayrılır)

**Kral:** (Urvaşī'nin ayrılışına bakar) Oh! Aşk Tanrısı'nın her zaman elde edilmesi güç bir şeyi aklına koymuş olması, ne harika bir şey!

Bu göksel kız, babasının gökyüzündeki evine doğru uçuyor. Acı içinde kalbim bedenimden ayrılıyor, tıpkı dişi bir kuğunun nilüfer çiçeğinin sapının ucundan sarkan lifi çektikten sonra havada süzüldüğü gibi.

(Sahneden çıkarlar)

## I. Perdenin Sonu